

THE SOCIAL REPRESENTATION OF BIRTH IN ROMANIAN CONTEXT

Andrei Lucian Marian

Lecturer, PhD, "Al. Ioan Cuza" University of Iași

Abstract: The study proposes to explore a range of factors that influence the formation of social representation of birth in Romanian context. Based on this goal we set out to answer the following question: to what extent the biological gender, the presence vs. absence of children into / from the couple, the experimental manipulation through a positive vs. negative texts influence the formation of social representation of the birth of the Romanians? Thus, the present research involves comparative design and measuring the affective dimension of social representation. Participants in the study were female and male, married and unmarried subjects, experimentally manipulated by positive and negative texts. The results showed that presence of children in the family and experimental manipulation variables had a main effect on the formation of social representations of birth, while biological gender did not play an important role in shaping the social representation of the birth. Regardless of gender the subjects who have children presented more positive affects about social representation of birth than subjects who don't have children. On the one hand, the type of manipulation (positive vs. negative) had a significant effect on the dependent variable compared with control group. On the other hand, a significant influence was found rather at subjects who don't have children. Subjects from positive manipulation condition presented significantly higher positive affects in terms of social representation of birth compared with subjects under the condition of negative manipulation.

Keywords: social representation, birth, positive affection, negative affection, romanian context

1. Introducere

Serge Moscovici este considerat promotorul Teoriei reprezentărilor sociale, odată cu apariția volumului *La psychanalyse, son image et son public* (1961), locul în care a fost folosit pentru prima dată conceptul de *reprezentare socială*. Ulterior, s-au evidențiat și alți reprezentanți ai psihologiei sociale precum Jean-Claude Abric, Willem Doise, Denise Jodelet, prin studierea incidenței structurii sociale în elaborarea unei reprezentări (Doise, 1986, Curelaru, 2006), analiza dinamică a reprezentării și a caracteristicilor sale structurale în relație cu practicile sociale (Abric J-C, 2006) și examinarea rolului reglator al reprezentării asupra interacțiunilor sociale în care intervin într-un mediu dat (Jodelet, 1989). Acești autori au fost urmați de mulți alții, având în vedere că numărul de volume și articole publicate pe această temă sunt de ordinul miilor.

Doise și Palmonari consideră că reprezentările sociale au un rol de sinteză a diverselor orientări existente în psihologia socială. Studiul reprezentărilor sociale nu are drept scop adăugarea unui nou domeniu celor pe care psihologii sociali le explorează deja, ci încearcă să găsească ceea ce deja este comun în aceste două domenii, aparent separate și juxtapuse. Reprezentările sociale constituie un obiect de studiu, obiect dotat cu o realitate proprie neîmprumutată de la alte științe, capabil deci să se constituie într-un punct solid pe care să se sprijine dezvoltarea psihologiei sociale (Doise, Palmonari, 1986).

Potrivit lui Serge Moscovici (1984) sunt necesare trei condiții pentru apariția unei reprezentări sociale:

1. Dispersia informației privind obiectul reprezentării. Accesul dificil la informații cu adevărat utile pentru cunoașterea obiectului favorizează transmiterea cunoștințelor în mod indirect și apariția distorsiunilor.
2. Poziția specifică a grupului față de obiectul reprezentării. Acesta determină interesul pentru anumite aspecte ale obiectului și dezinteresul pentru altele, ceea ce împiedică formarea unei viziuni globale.
3. Necesitatea oamenilor de a produce conduite și distorsiuni coerente în legătură cu un anumit obiect pe care îl cunosc destul de puțin, indivizii având tendința de a acoperi zonele de incertitudine din cunoștințele lor, favorizându-se astfel adeziunea indivizilor la opiniile dominante ale grupului.

Abric (1994) propune o divizare a reprezentării sociale în două componente, și anume: una *cognitivă* și una *socială*. Componenta *cognitivă* presupune implicarea unei "texturi psihologice" ce se supune regulilor care guvernează procesele cognitive și componenta *socială*, care reprezintă o activare a proceselor cognitive și este direct determinată de condițiile sociale în care se elaborează sau se transmite o reprezentare. O altă abordare, după modelul structurii ei este modelul care cuprinde trei dimensiuni: componenta cognitivă, componenta afectivă și componenta comportamentală. Prima dintre acestea este fundamentată de faptul că reprezentarea socială constituie o plajă de cogniții împărtășite de membrii unei populații, iar prin relaționarea acestor cogniții se formează o schemă cognitivă de bază. În ceea ce privește componenta afectivă, aceasta se formează prin procesele de obiectificare¹ și ancorare. Obiectificarea presupune transformarea unui concept abstract într-o imagine familiară sau într-un "nod figurativ" (Neculau, 1996). Mai exact, se produce un fenomen de simplificare sub impactul unei presiuni informaționale deoarece teama de necunoscut produce o stare de disconfort pentru indivizi, care au nevoie de claritate informațională. Ancorarea presupune transferarea în rețeaua categoriilor pe care le cunoaștem ceva ce este "străin și perturbator" prin "compararea acestui nou element cu paradigma unei categorii considerată potrivită" (Moscovici, 1984). După apariția noii informații aceasta este confruntată cu o schemă categorială, apoi este acceptată, respinsă sau resemnificată de rețeaua proprie de categorii ale unei persoane.

Teoria nucleului a fost propusă de Jean-Claude Abric (1994), care a preluat sintagma "nucleu figurativ" folosită de S. Moscovici, punându-se accent pe organizarea internă a reprezentărilor sociale. În timp conceptul de *nucleu central* a fost înlocuit de o *zonă centrală*, apoi de un *sistem central*, cel din urmă considerându-se că ilustrează cel mai bine faptul că elementele situate în cadrul unei reprezentări sunt structurate. În jurul acestui *nucleu central* (stabil, coerent) se creionează un *sistem de elemente periferice*, care poate fi definit ca un "mediator" între nucleu și mediu, și care atenuează presiunile externe. Acesta este alcătuit din elemente "mult mai flexibile și mai fluctuante, puternic contextualizate și ancorate în experiența subiectivă a indivizilor, conținând informații selecționate și interpretate, judecăți legate de obiectul reprezentării, credințe și stereotipuri." (Cristea, M., Onici, O., Nastas, D., Holman, A., Țepordei, A-M., 2007).

Nucleul central în funcție de natura obiectului reprezentat prezintă două dimensiuni: *dimensiunea funcțională*, în care elementele constitutive ale nucleului central au importanță în realizarea unor sarcini și *dimensiunea normativă*, unde elementele nodului central sunt vizibil marcate de atitudinile, stereotipurile și/sau de emoțiile puternice față de un obiect social. (Cristea,

1 În literatură psihologică românească se mai întâlnește și termenul de *obiectivare* (Neculau, 1996).

M., Onici, O., Nastas, D., Holman, A., Țepordei, A.-M., 2007). Plecând de la această descriere sunt identificate două tipuri de elemente care alcătuiesc nucleul central și anume: elemente *funcționale* și *normative*. Abric (2002) susține faptul că la baza nucleului central stă procesul de activare ale elementelor. Chiar dacă este stabil, structura sa se modifică o dată cu natura contextului în funcție de raportul normativ-funcțional, ceea ce implică utilizarea unor elemente mai frecvent în anumite condiții.

Pornind de la teoria nucleului central, Christian Guimelli și Michel-Louis Rouquette (1992) au elaborat modelul SCB (schema cognitivă de bază), care descrie relațiile dintre elementele unei reprezentări sociale. Autorii consideră că subiectul ideal, optimal, care funcționează ca un computer și elaborează raționamente impecabile din punct de vedere logic, este înlocuit de un subiect efectiv, real, care face apel la o logică naturală. Înțelegerea gândirii subiectului efectiv în câmpul reprezentărilor sociale este posibilă prin aprofundarea studiului modelului schemei cognitive de bază.

De-a lungul timpului reprezentarea socială a fost cel mai controversat concept ce a fost formulat în psihologia socială (Billing, 1993). Unul dintre motive fiind modul în care a fost privit scopul psihologiei sociale de către S. Moscovici, care considera că psihologia socială ar trebui să se focalizeze pe studiul reprezentărilor, ideologiei și comunicării. Deasemenea, Jodelet (1984) a susținut faptul că teoria reprezentărilor sociale este o abordare a tuturor problemelor aflate la intersecția dintre psihologia socială și alte științe. O serie de critici au fost aduse asupra consensului și nivelului la care reprezentarea este împartășită. Potrivit lui Moscovici (1984) în universul consensual, individul este antrenat într-o lume cu sens și scop dominată de un consens, în care indivizii se simt egali, liberi și fiecare este substituibil altuia. Pe lângă acest univers, Moscovici prezintă un altul, și anume un univers reificat, în care oamenii sunt izolați, au roluri clar definite, care se supune normelor. Unii cercetători consideră universul consensual ca fiind ambiguu și neclar, iar acest lucru a adus, implicit, neplăceri susținătorilor acestei teorii.

Istoria a trăit, probabil, una dintre cele mai vechi tabuuri existente în societatea românească, și anume nașterea, fiind o experiență specific feminină, intimă și, prin urmare, rușinoasă. Un punct de vedere diferit ar fi acela că nașterea este o experiență fundamental socială care înconjoară actul fizic în sine, încărcându-l cu sensuri și ceea ce face parte dintr-un proces mai larg, implicând atât bărbații, cât și femeile. Astfel, actorii și instituțiile implicate nu se limitează la mama și personalul medical, dar implică, de asemenea, soțul și familia în sine ca o rețea de interacțiuni umane.(Miroiu, Dragomir, 2010).

Complexitatea fenomenului nașterii nu poate fi despărțită de ideea de cuplu sau, mai ales de ideea de familie. Iolanda Mitrofan (cf. Vasile, 2007) definește cuplul ca fiind: „o structură bipolară, de tip bio-psiho-social, bazată pe interdeterminism mutual (partenerii se satisfac, se stimulează, se dezvoltă și se realizează ca individualități biologice, afective și sociale, unul prin intermediul celuilalt)”.

În comunitatea românească tradițională există o evidentă atitudine pozitivă față de femeia care urmează să devină mamă, nașterea fiind văzută ca împlinirea totală a unei familii atât de femei, cât și de bărbați:” Nașterea devine pentru femeie, dar și pentru toți ceilalți membri ai comunității, un prilej de mare bucurie, îndeosebi dacă este vorba despre un băiat, ea este văzută ca o binecuvântarea pentru întreaga familie” (Dumitru, Iacob, 2006).

Deasemenea, un alt motiv de bucurie care este trait de români se datorează perpetuării speciei: ”copii reprezintă cea mai importantă investiție a vieții noastre, investiția pentru veșnicie...” (Teșu, 2011).

Raportându-ne la comunitatea actuală, din prisma afectelor pozitive și negative, nașterea continuă să fie percepută pozitiv de către majoritatea populației, românii văzând-o ca pe o mândrie, bucurie, împlinire, scop principal al vieții de familie. Făcând analogie cu psihologia socială, un cuplu devine familie abia după apariția primului copil, iar această denumire aduce cu sine și un statut social, și anume de parinte, iar mulți oameni doresc să capete acest statut.

Chiar dacă este percepută pozitiv, o dată cu tranziția de la tradiție la modernitate numărul nașterilor, atât în context național cât și la nivel European, sunt în scădere. Fertilitatea la nivelul Uniunii Europene, conform unui studiu realizat în anul 2009, este de 1,52 copii per femeie, cea mai ridicată valoare fiind întâlnită în Islanda (2,08), cea mai scăzută în Slovacia (1.24), alături de România, care are un nivel puțin mai ridicat (1,31). Valoarea cea mai scăzută a fertilității în România a fost întâlnită în anul 2002 (1,26). Vârsta medie la naștere la nivelul UE în anul 2006 este de 30,17 ani, cea mai ridicată valoare se regăsește în Liechtenstein (31,3 ani), iar cea mai scăzută în România și Bulgaria (26.85 ani), (Popescu, 2009).

În ceea ce privește situația României, numărul ideal de copii este de 2,30 (cel real fiind de 2,20), iar în rândul tinerilor, 18-34 ani, este de 1,94 (cel real fiind de 1.61). Aceste valori scăzute ar putea fi puse pe seama factorului economic, (30% din populația României consideră că un copil e prea costisitor) sau a factorului social (40% din populație se declară îngrijorați pentru viitorul copiilor). O altă explicație ar putea fi prezența unei serii de factori negativi, cum ar fi: teama de a nu apărea complicații la naștere, problema creșterii în greutate a mamelor o dată cu perioada gravidității, problemele financiare, durerea, depresiile postpartum, noi responsabilități, discomfort, motive pentru care o parte din populație (mai ales din mediul urban) amână sau renunță la perioada gravidității.

Afectele negative sunt întâlnite mai cu seamă în rândul tinerilor care, deși implicații în relații serioase, se concentrează mai mult pe planul profesional, unii dintre ei considerând nașterea unui copil un impediment în dezvoltarea lor profesională. O posibilă explicație a acestor afecte negative ar putea fi influența societății și centrarea excesivă pe planul profesional, în detrimentul celui personal, amânare care se prelungește până în jurul vârstei de 30 de ani, producându-se o modificare în raportul profesie-familie după această vârstă. Cercetările (Ghețau, 2000) au demonstrat că există o dorință de recuperare a fertilității, iar din acest motiv vârsta nașterii de rang 2 și 3 crește până la 30-35 de ani.

Deoarece există o tendință de amânare a căsătoriilor, în anul 1998 (Popescu, 2009), 23% dintre copiii născuți vii au fost în afara căsătoriei. Dintre aceștia trei sferturi au mame cu vârsta sub 25 de ani, iar în cele mai multe cazuri aceștia rămân în îngrijirea mamei. Sunt întâlnite și situații în care tații își cresc singuri copiii, însă aceste situații sunt de patru ori mai rare decât în cazul femeilor. O explicație a acestui fenomen poate fi dată de legislație, care susține că obligația de întreținere a copiilor este absolută în cazul femeilor, fiind susținută în același timp și de tradiție.

În urma unui sondaj de opinie referitor la responsabilitățile părinților, răspunsul dominant, de 71%, indică faptul că ambii părinți sunt responsabili, rezultat care este diferit de realitatea concretă în care mama (de cele mai multe ori) este cea responsabilă de îngrijirea și educația copiilor, chiar dacă societatea atribuie teoretic rolurile de gen aproape asemănător, 53% dintre subiecți consideră că femeile sunt mai competente.

Aceste rezultate contradictorii pot fi explicate, nu printr-o tendință de fațadă a celor implicați în studiu, ci mai degrabă, prin studierea a două raporturi de putere. Unul dintre ele este raportul de putere dintre bărbați și femei, iar celălalt este raportul dintre părinți și copii. Raportându-se la drepturile egale pe care le au asupra copiilor, bărbații asociază aceste drepturi

cu nivelul de implicare în îngrijirea și educația copiilor. O altă explicație poate fi găsită la nivelul procesului de socializare care se impune femeilor, încă de la vârste mici, prin învățarea unor activități “feminine” și pe de altă parte, impunerea bărbaților să-și inhibe anumite competențe în aceste domenii (îngrijirea și educarea copiilor).

2. Metodologie

2.1. Obiectivul cercetării

Obiectivul principal al studiului este de a analiza o serie de factori care ar putea influența formarea reprezentării sociale a nașterii și de a creiona structura nucleului central și a elementelor periferice definitorii acestui tip de reprezentare. Deasemenea, am urmărit influența textelor manipulative elaborate în urma analizei tematic-categoriale pe baza opiniilor simțului comun.

2.2. Lotul de subiecți

Pentru prima fază de pretestare a instrumentului au participat 32 de subiecți (14 bărbați și 18 femei), 20 din mediul urban și 12 din mediul rural, cu vârste cuprinse între 20 și 37 de ani, 15 căsătoriți și 17 necăsătoriți, dintre care 12 au copii și 20 nu au copii.

La studiul propriu-zis au participat 244 subiecți, dintre care 112 de gen masculin (45,9%) și 132 de gen feminin (54,1%), cu vârsta cuprinsă între 19 și 56 de ani, media de vârstă fiind de 29,40 ani. Dintre aceștia 197 sunt din mediul urban(80,7%) și 47 din mediul rural (19,3%), nivelul de studii predominant este cel universitar(53,3%), fiind urmat de cel liceal (20,1%), apoi de cel post universitar(15,2 %), cel post liceal (10,2%), iar în final de cel gimnazial (1,2%).

În ceea ce privește prezența copiilor în familie/cuplu 123 dintre subiecți (50,4%) sunt părinți, iar 121 (49,6%) nu sunt părinți. Dintre aceștia 120 sunt căsătoriți (49,2%) și 124 sunt necăsătoriți (50,2%).

Din numărul total de subiecți manipularea experimentală a fost aplicată în următoarele proporții: manipulare pozitivă 97 de subiecți (39,8%), manipulare negativă 97 de subiecți (39,8%), iar în grupul de control au fost 50 de subiecți (20,4%).

Subiecții care au copii au fost, în mare parte, colectivul de părinți a două clase primare (clasa a II-a și clasa a IV-a), de la Școala cu clasele I-VIII, Nr.7, "Octav Bancilă", Botoșani. Grupul care nu au copii a fost compus din studenți ai Universității "Al. I. Cuza" din Iași înscriși la diverse facultăți (Facultatea de Matematică, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Facultatea de Educație Fizică și Sport, FEEA), precum și la alte universități din Iași sau din alte localități din România, cu precizarea că toți sunt de origine din Moldova.

2.3. Procedura de cercetare

Pentru a măsura variabila dependentă, care este operaționalizată prin dimensiunea afectivă (afecte pozitive și negative), conform modelului ce cuprinde cele trei componente: cognitivă, afectivă și comportamentală (Curelaru, 2006), am urmat următorii pași:

În primă fază s-a realizat pretestarea ce a constatat în metoda asociativă. Unui număr de 41 de subiecți, 27 de femei și 14 bărbați, dintre care 15 părinți și 26 fără copii, li s-a oferit unui cuvânt stimul, și anume nașterea, apoi au fost rugați să precizeze primele cinci cuvinte/expresii care le vin în minte atunci când se gândesc la naștere și să le ordoneze pe o scală de la 1 la 5 (unde 1-mai puțin important, iar 5-foarte important) în funcție de importanța pe care o acordă acestor cuvinte/expresii. Rezultatele subiecților au fost analizate, calculată analiza de frecvență și apoi operaționalizate în trei categorii și anume: afecte pozitive, afecte negative și altele.

În a doua fază, în urma analizei de frecvență, pe baza cuvintelor care aveau un rang ridicat (pastrând echilibrul între afectele pozitive și cele negative) am construit chestionarul cu 30 de itemi, care inițial a fost pretestat pe 32 de subiecți, apoi a fost restructurat și testat pe 244 de subiecți, având forma finală de 22 itemi.

În a treia fază s-au construit cele două texte pentru manipulare. Inițial un număr de 30 de subiecți, 15 bărbați și 15 femei, dintre care 15 părinți și 15 fără copii au fost rugați să relateze în câteva fraze părerea personală despre naștere. Ulterior s-a utilizat metoda analizei categorical-tematică simplă după cum urmează: Pentru început împărțirea în unități semantice cu sens, apoi codarea lor, după aceasta s-au stabilit categoriile, temele, specificanții și frecvențele, iar pe baza analizei de frecvență s-au extras cuvintele/expresiile care descriau afecte negative sau pozitive, cele mai utilizate de către subiecți. Odată extrase aceste sintagme au fost îmbinate în două texte care, ulterior, au fost analizate de către 12 experți.

2.4. Instrumente

Pentru a măsura reprezentarea socială a nașterii am construit un chestionar de 30 de itemi, din care am mai renunțat după pretestare la 8, iar chestionarul final are 22 de itemi. După pretestare am obținut un Alpha Cronbach de 0,74, iar după testare coeficientul de consistență internă este de 0,77.

Chestionarul măsoară dimensiunea afectivă, care este divizată în afecte pozitive și afecte negative. Afectele pozitive, definite ca fiind "sumă de trăiri cu polarizate pozitiv". Exemplu: "*Mă simt fericit/ă atunci cand mă gândesc la nașterea copilului/copiilor mei.*", "*„Pentru mine a avea un copil/copii reprezintă o realizare.”*", "*Când mă gândesc la naștere o vad ca pe un moment unic*", "*Nașterea unui copil este o dovadă de dragoste.*", "*Pentru mine nașterea înseamnă curaj.*"

Afectele negative, definite ca fiind "sumă de trăiri polarizate negativ" au fost evidențiate în următorii itemi: "*Nașterea reprezintă multă durere.*", "*„Un nou-născut aduce cu sine multe nopți nedormite.”*", "*Venirea pe lume a unui copil diminuează iesirile în oraș.*", "*Nașterea implică cheltuieli financiare ridicate.*", "*„Momentul nașterii este încărcat de stres.”*"

Pentru tipul de manipulare am construit două texte, unul pozitiv și unul negativ în urma unei analize categorical tematice. Aceste texte au fost analizate de către 12 experți care au identificat cuvintele/conceptele care nu evidențiau unul din cele două afecte testate.

Exemplu: „*În cele ce urmează, vă rugăm să completați un chestionar despre naștere, raportându-vă la propria persoană. Pentru a înțelege mai ușor acest concept, vă rugăm să citiți cu atenție următoarea descriere:*

Manipulare pozitivă: "*Nașterea reprezintă procesul, nemaipomenit, de a da viață, prin care este împlinit rodul dragostei care unește un cuplu/o familie. Acest moment important este încununat cu o bucurie intensă, cu un sentiment de autoîmplinire prin care se atinge culmea fericirii umane. Acest moment unic este absolut fascinant, plin de iubire și nu poate fi descris în cuvinte.*

Deasemenea, perpetuarea neamului reprezintă un motiv de celebrare a noului membru al societății, motivul de a trăi și evolua pe pamânt, prin care se capătă statutul de părinte.

Moment de încărcătură emoțională puternică, nașterea reprezintă izvorul vieții, miracolul naturii, sursa de fericire care aduce împlinire unei familii, prin care se transmit obiceiuri, concepții, valori."

Manipulare negativă:” Nașterea este cea mai dureroasă și traumatizantă experiență umană, prin care se produc schimbări fizice și psihice majore atât la mama, cât și la făt. Aceasta implică frică, stres, disconfort, o atenție medicală sporită, pe care nu toată lumea și-o poate permite. Având în vedere că perioada gravidității are ca urmare negativă luarea în greutate a unui număr mare de kilograme, care, de multe ori, nu mai pot fi date jos, numeroase femei amână sau renunță la această experiență.

Deasemenea, din cauza costurilor ridicate, a riscurilor, nașterea este privită ca fiind o etapă înfricoșătoare care necesită o asumare bruscă a unor responsabilități, o maturizare forțată. În cazul celor care hotărăsc să aibă copii, aceștia se confruntă cu schimbări majore în viața de familie, nopți nedormite, o responsabilitate imensă pe umeri, distanțare între parteneri, deoarece atenția este acordată în mare parte copilului/copiilor, restrângerea libertății.,

2.5. Rezultate

Într-o primă etapă a studiului, conform analizei de frecvență au reieșit 84 de cuvinte și expresii care descriu termenul de naștere, ulterior s-au eliminat termenii care erau sinonime și s-au stabilit categoriile pentru operaționalizarea variabilei dependente. Pentru dimensiunea afecte pozitive s-au stabilit 18 de termeni, iar pentru dimensiunea afecte negative s-au stabilit 10 termeni. Apoi valorile s-au așezat în funcție de frecvență și s-a acordat un rang de apariție de la frecvența cea mai ridicată până la cea mai scăzută. În a doua etapă s-a calculat un rang al importanței pe care au considerat-o subiecții. În a treia etapă, având la dispoziție cele două ranguri am format rangul frecvenței încrucișat cu cel al importanței, după cum urmează:

	Rang înalt al importanței	Rang scăzut al importanței
Frecvență ridicată	Durere, viață nouă, iubire, bucurie, fericire Elementele centrale	Realizare, griji, perpetuarea speciei, familie, bani responsabilitate Statut ambiguu
Frecvență scăzută	Familie, minune, nopți nedormite, dragoste, miracol, împlinire Statut ambiguu	Năzuință, stres, neplăceri, chin, luare în greutate, petrecere, curaj, nerăbdare, speranță, priorități, frică Elemente periferice

Având la dispoziție aceste informații putem schița în cele ce urmează structura nucleului central (cu elemente stabile, greu de modificat), și a sistemului periferic (elemente care pot fi ușor modificate). Sistemul periferic este cel care face legătura între elementele nodului central și exterior.

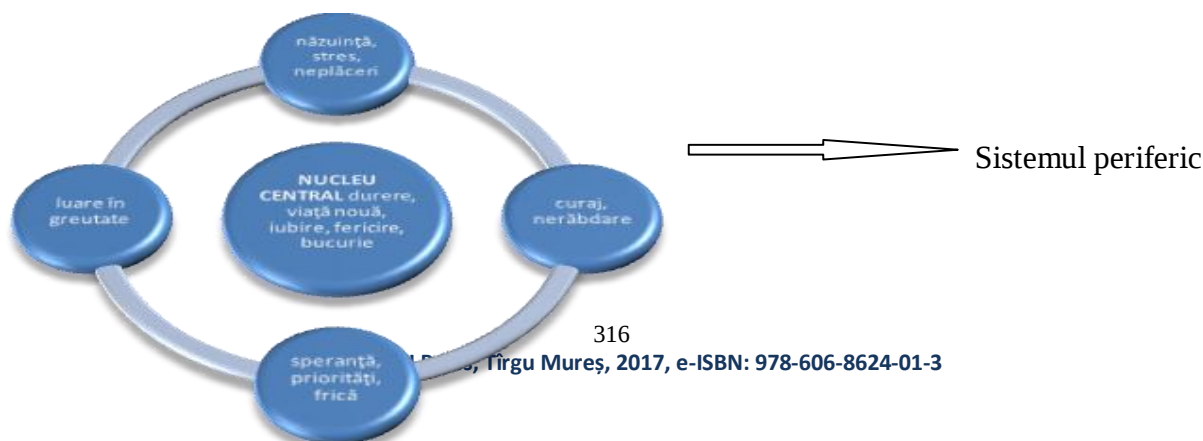

Figura 1 Structura nucleului central și a sistemului periferic reprezentării sociale a nașterii

A doua parte a cercetării a constat în verificarea ipotezelor de cercetare elaborate care și-au dorit să evidențieze legătura dintre variabile, gradul acestora de interacțiune, precum și măsura în care influențează reprezentarea socială a nașterii.

Ipoteza generală a acestui studiu susține că prezența copiilor în familie, genul biologic și manipularea experimentală influențează formarea reprezentării sociale a nașterii. Pentru a testa această ipoteză s-a folosit analiza de varianță Anova Univariante. Ipoteza generală este confirmată parțial, în ceea ce privește efectul principal al variabilei prezența copiilor în familie [$F(1,243) = 22,136$, $p=0.001<0.050$] și al variabilei manipulare experimentală [$F(2,243) = 3.082$, $p=0.048<0.050$], neexistând nici un efect principal în cazul variabilei gen biologic [$F(1,243)=0.678$, $p=0.382>0.050$]. De asemenea, între cele 3 variabile nu există un efect de interacțiune asupra reprezentării sociale a nașterii [$F(2,243)=0.972$, $p=0.380>0.050$]. Analizând rezultatele ipotezei generale, care este confirmată parțial, în ceea ce privește existența unui efect principal al variabilei prezența copiilor în familie și al variabilei manipulare experimentală asupra reprezentării sociale a nașterii și lipsa unui efect principal al variabilei gen biologic, am elaborat următoarele explicații. Faptul că variabila gen biologic nu are un efect asupra variabilei dependente, deși sunt studii care demonstrează contrariul, acest rezultat poate fi explicat prin existența a două raporturi de putere: unul părinte-părinte, iar celălalt părinte-copil, care sunt asociate eronat. Potrivit faptului că bărbații și femeile au aceleași drepturi asupra copiilor, acest lucru este transferat și în ceea ce privește nivelul de implicare în viața copiilor, implicit al nașterii.

Efectul principal al variabilei prezența copiilor în familie poate fi explicat de faptul că instinctul parental este activat o dată cu nașterea primului/primilor copii în familie, astfel persoanele care au copii prezintă afecte semnificativ mai pozitive în ceea ce privește nașterea. Persoanele care nu au copii se concentrează mai mult pe sferă profesională, considerând prezența copiilor în familie o responsabilitate suplimentară ce le-ar diminua din timpul liber. Deasemenea, conform datelor statistice factorului social își pune amprenta asupra afectelor negative, 40% din populația care nu are copii declarându-se îngrijorată pentru viitorul unui eventual copil.

Un alt motiv al afectelor negative predominante persoanelor fără copii îl reprezintă amânarea vârstei primei nașteri, care se prelungește până în jurul vârstei de 30 de ani, iar subiecții fără copii care au participat în acest studiu se încadrează sub această vârstă. În ceea ce privește variabila manipulare experimentală, această modalitate experimentală de producere a emoțiilor se bazează pe crearea unei situații sociale extreme în condiții normale. Efectul principal al variabilei manipulare experimentală poate fi explicat din perspectiva psihologiei cognitive, textele fiind o tehnică explicită care activează fie afectele pozitive, fie afectele negative ale subiecților. O altă explicație a acestui rezultat poate fi și faptul că afectele pot fi mai ușor influențate decât cognițiile, care au o structură mai fermă.

Raportându-ne la prima ipoteză specifică, acesta susține faptul că există diferențe semnificative în reprezentarea socială a nașterii la femei și bărbați pe fondul prezenței în familie a copiilor. Pentru a testa această ipoteză s-a folosit testul T pentru eșantioane independente, comparându-se mediile subiecților care au sau nu copii cu mediile subiecților de gen masculin și feminin. Această ipoteză este confirmată parțial analizând rezultatele testului T și observând că atât subiecții de gen masculin [$t(110)=-5.036$, $p=0.001<0.050$] cât și cei de gen feminin [$t(130)=-3.244$, $p=0.001<0.050$] care au copii prezintă existența unor afecte semnificativ mai pozitive decât cei care nu au copii. O explicație a acestui rezultat ar putea fi faptul că persoanele

care nu au copii sunt centrate pe alte activități, care le diminuează importanța acordată nașterii/copiilor, comparativ cu cei care sunt direct implicați, inițial în procesul nașterii, ulterior în procesul creșterii copiilor.

A doua ipoteză specifică susține faptul că variabilele prezența copiilor în familie și manipulare experimentală au efecte de interacțiune semnificative asupra reprezentării sociale. Pentru a testa această ipoteză s-a folosit One Way Anova, comparându-se atât pe orizontală cât și pe verticală mediile nivelurilor variabilelor independente implicate în această ipoteză. Această ipoteză s-a infirmat, neexistând nici un efect de interacțiune a variabilelor prezența copiilor în familie și tipul de manipulare asupra reprezentării sociale ale nașterii [$F(2, 243)=1.395$, $p=0.250>0.050$].

Conform comparației pe orizontală (G1-G2-G3, G4-G5-G6), în ceea ce privește diferențele de medii, există o diferență semnificativă între media subiecților din grupul manipulare pozitivă și grupul manipulare negativă în condiția absența copiilor [$F(2,118)=3.550$, $p=0.034<0.050$], în sensul că subiecții din condiția manipulare pozitivă prezintă afecte semnificativ mai pozitive comparativ cu cei din condiția manipulare negativă [$M_{poz.} - M_{neg.}=6.258$, $p=0.034<0.050$]. În ceea ce privește condiția prezența copiilor, nu există diferențe semnificative între diferențele de medii ale nivelurilor variabilei manipulare experimentală [$F(2,0120)=1.776$, $p=0.175>0.050$].

Raportându-ne la analiza pe verticală în urma aplicării testului T pentru eșantioane independente s-au obținut următoarele rezultate: în condițiile manipulare pozitivă [$t(95)=-3.535$, $p=0.001<0.050$] și manipulare negativă [$t(95)=-6.684$, $p=0.001<0.050$], subiecții care au copii prezintă afecte pozitive semnificativ mai ridicate în ceea ce privește reprezentarea socială a nașterii, spre deosebire de cei care nu au copii. În condiția grup de control [$t(48)=-1.070$, $p=0.290>0.050$], indiferent de prezența și absența copiilor, nu există diferențe semnificative asupra reprezentării sociale ale nașterii.

A treia ipoteză specifică, susține că există diferențe semnificative între media rezultatelor subiecților de gen masculin din condiția manipulare pozitivă și media rezultatelor subiecților de gen masculin din condiția manipulare negativă. Pentru analiza acestei ipoteze s-a utilizat One Way Anova și s-a analizat diferența de medie a subiecților de gen masculin din cele două condiții experimentale. Conform rezultatului, această ipoteză se infirmă [$F(2,109)=1.787$, $p=0.172>0.050$] și media [$M_{poz.} - M_{neg.}=5.06$, $p=0.210>0.050$], rezultând faptul că nu există diferențe semnificative între media subiecților de gen masculin din condiția manipulare pozitivă și media subiecților de gen masculin din condiția manipulare negativă.

Având în vedere a patra ipoteza specifică, această susține că există diferențe semnificative între media rezultatelor subiecților de gen feminin din condiția manipulare pozitivă și media rezultatelor subiecților de gen feminin din condiția manipulare negativă, pentru analiza acesteia s-a utilizat din One Way Anova diferența de medie a subiecților de gen feminin din cele două condiții experimentale. Rezultatul relevă faptul că ipoteza se infirmă [$F(2,129)=2.724$, $p=0.069>0.050$] și [$M_{poz.} - M_{neg.}=5.23$, $p=0.073>0.050$], ceea ce înseamnă că nu există diferențe semnificative între media rezultatelor subiecților de gen feminin din condiția manipulare pozitivă și media rezultatelor subiecților de gen feminin din condiția manipulare negativă.

A cincea ipoteză specifică susține că există diferențe semnificative între media subiecților care nu au copii din condiția manipulare pozitivă și media subiecților care nu au copii din condiția manipulare negativă. Și pentru analiza acestei variabile s-a utilizat One Way Anova, analizând diferența de medie a subiecților care nu au copii din cele două grupuri experimentale. Această ipoteză se confirmă, conform [$F(2,118)=3.550$, $p=0.034<0.050$], reliefând faptul că există diferențe semnificative între media subiecților care nu au copii din condiția manipulare

pozitivă și media subiecților care nu au copii din condiția manipulare negativă, în sensul că subiecții din condiția manipulare pozitivă prezintă afecte pozitive semnificativ mai ridicate în ceea ce privește reprezentarea socială a nașterii comparativ cu subiecții din condiția experimentală manipulare negativă. Subiecții din condiția manipulare experimentală negativă prezintă afecte negative semnificativ mai ridicate în ceea ce privește reprezentarea socială a nașterii comparativ cu cei din condiția manipulare pozitivă. Subiecții care nu au copii, neavând cu ce să compare textele manipulative, doar cu propria imaginație, s-au lăsat mai ușor influențați de textele manipulative, care pentru ei au avut un efect semnificativ.

2.6. Discuții

Nucleul central a fost alcătuit din termenii: durere, viață nouă, iubire, bucurie, fericire, iar sistemul periferic a fost alcătuit din termenii: năzuință, stres, neplăceri, chin, luare în greutate, petrecere, curaj, nerăbdare, speranță, priorități, frică.

Variabilele prezența copiilor în familie și manipularea experimentală au avut un efect principal asupra formării reprezentării sociale a nașterii, în timp ce variabila genul biologic nu a avut un efect principal asupra variabilei dependente. În această privință așteptările noastre au fost parțial confirmate deoarece ne așteptam ca și variabila genul biologic să aibă un efect principal asupra formării reprezentării sociale a nașterii.

La fel s-a întâmplat și în cazul ipotezelor specifice, așteptările noastre fiind parțial confirmate. Prima a evidențiat faptul că, indiferent de gen, subiecții care aveau copii au prezentat afecte mai pozitive privind reprezentarea socială a nașterii, comparativ cu subiecții care nu aveau copii. Este interesant cum diferențele de gen nu și-au pus amprenta în această cercetare.

Tipul de manipulare (pozitivă / negativă) a avut un efect semnificativ asupra cercetării, comparativ cu grupul de control, pe de o parte, iar pe de altă parte, influențe semnificative s-au regăsit în rândul subiecților care nu aveau copii. Așteptările noastre au fost diferite, considerând inițial că indiferent de prezența sau absența copiilor în familie, manipularea experimentală va influența reprezentarea socială a nașterii. Indiferent de tipul de manipulare, subiecții de gen masculin nu au prezentat diferențe în reprezentarea socială a nașterii, rezultat ce a fost opus așteptărilor inițiale. De asemenea, nu au existat diferențe semnificative între media rezultatelor subiecților de gen feminin din condiția manipulare pozitivă și media rezultatelor subiecților de gen feminin din condiția manipulare negativă. Pe de altă parte, au existat diferențe semnificative între media subiecților care nu aveau copii din condiția manipulare pozitivă și media subiecților care nu aveau copii din condiția manipulare negativă, în sensul că subiecții din condiția manipulare pozitivă au prezentat afecte pozitive semnificativ mai ridicate în ceea ce privește reprezentarea socială a nașterii, comparativ cu subiecții din condiția experimentală manipulare negativă.

BIBLIOGRAPHY

- Abric J-C, a. C. (2006). *Reprezentări sociale* (Vol. II). Iași: Polirom.
- Abric, J.-C. a. (1994a). *Les representations sociales: aspects theoretique*. Paris:PUF.
- Abric, J.-C. a.-P. (1987). *Cooperation, Competitions et Representations Sociales*. Cousset: Del Val.
- Abric, J-C. (1994). *Pratique sociale et représentation*. Paris:PUF.
- Begay, R. (2004). Changes in childbirth knowledge”. *American Indian Quarterly* (3/4).

- Billing, M. (1993). Studing the thinking society: *Social RepresetationS, rhetoric and attitude*. Oxford Universitz Press , 39-61.
- Callister, L. C., Lauri, S., Vehvilainen-Julkunen, K. (2000). A description of birth in Finland". *The American Journal of Maternal Child Nursing*, XXV (3).
- Callister, L. C., Semenik, S., Foster, J. C. (1999). Cultural and spiritual meanings of childbirth. Orthodox Jewish and Mormon women. *Journal of Holistic Nursing*, XVII (3).
- Callister, L. C., Vega, R. (1998). Giving birth: Guatemalan women's voices. *Journal of Obstetric, Gynecologic, and Neonatal Nursing* .
- Callister, L. C., Vehvilainen-Julkunen, K., Lauri, S. (1996). Cultural perceptions of childbirth. A cross-cultural comparison of childbearing women. *Journal of Holistic Nursing*, XIV (1).
- Capozza, D., Robusto, E., Scoarza, R. & De Carlo, N. A. (1995). *La Représentation Sociale De L'Argent*. Italy: Université de Padoue.
- Capozza, D., Robusto, E., Busetto, G. (1999). *La representation sociale du leadership*. Italia: Université de Padoue, Département de Psychologie générale.
- Constantin, T., Dănilă, O. (2006). Reprezentările sociale și memoria socială; similitudini și diferențe. *Psihologia socială* (17), 141-158.
- Cristea, M., Onici, O., Nastas, D., Holman, A., Țepordei, A-M. (2007). Reprezentarea socială a Procesului Bologna: studiu explorativ. *Psihologia socială*, Nr.20, 9-22.
- Curelaru, M. (2006). *Reprezentări sociale* (Vol. II). Iași: Polirom.
- Dicționar de psihologie socială*. (1981). București: Editura Științifică și enciclopedică.
- Doise, W. (1986). Les représentations sociales: définition d'un concept. In W. Doise & A. Palmonari (Eds.). *L'étude des représentations sociales*. Neuchâtel, Delachaux & Niestlé. 81-94, in Curelaru, M. (2006). *Reprezentări sociale* (Vol. II). Iași: Polirom.
- Dumitru, A., Iacob, L. (2006). Trăirea și reprezentarea nașterii: Perspectivă comparativă. *Psihologie socială*(7), 108-130.
- Dumitru, A., Iacob, L. (2006). Trăirea și reprezentarea socială a nașterii: Perspectivă comparativă. *Psihologie socială* (17), 108-130.
- Duveen, G. (1993). The development of social representations of gender. *Papers of social representation*, II, 171-177.
- Iacob, L., Matei, D., Boza, M. (2006). Similitudini și diferențe în reprezentarea socială a puterii. Perspectiva comparativă femeii-bărbați. *Psihologie socială* (17), 15-42.
- Jale Minibas-Poussar. (2003). *Les représentations sociales sur l'argent, la banque et l'épargne*. Paris: Institut d'Administration des Entreprises de Paris.
- Jodelet, D. a. (1989). *Les representations sociales*. Paris: PUF.
- Jodelet, D. (1989a). *Les representations sociales*. Paris: PUF.
- Khalaf, I. C. (1994). Cultural meanings of childbirth. Muslim women living in Jordan". *Journal of Holistic Nursing*.
- Lemon, B. (2002). Amish health care beliefs and practices in an obstetrical setting. *Jurnal of Multicultural Nursing and Health*, VIII (3).
- Lindeman, M. e. (2002). Representing God. *Papers on social representation*, XI, 1-13.
- McKinlay. A. & Potter, J. (1987). Social Representations: A conceptual critique. *Jurnal for the theory of Social Behavior* , 471-487.
- Miroiu, M., Dragomir, O. (2010). *Nașterea. Istoriei trăite*. Iasi: Polirom.
- Moscovici, S. (1984). *The fenomen of social representation*. Cambridge: Cambridge University Press, în Curelaru, M. (2006). *Reprezentări sociale* (Vol. II). Iași: Polirom.
- Moscovici, S. (2002). *Urmele timpului, Iluzii românești, confirmări europene*. Iași: Polirom.

- Moscovici, S. (1961/1976). La psychanalyse, son image et son public. Paris: PUF, în
Curelaru, M. (2006). *Reprezentări sociale* (Vol. II). Iași: Polirom.
- Nascimento-Schulze, C. M. (1999). Social Representation of the Universe- A Study with Doctors
in Human and Natural Science. *Papers on Social Representation* (8), 5.1-5.13.
- Neculau, A. (1996). *Psihologie socială. Aspecte contemporane*. Iași: Polirom.
- Popescu, R. (2009). *Introducere în sociologia familiei. Familia Românească în societatea
contemporană*. Iași: Polirom.
- Rice, P. (1999). What women say about their childbirth experiences: the case of Hmong women
in Australia. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, VII (3).
- Symonds, P. (1993). *Cosmology and the cycle of life: Hmong views of birth, death and gender in
a mountain village in northern Thailand*. J. Natl. Res. Council Thailand, xxv (2).
- Teșu, I. (2011). Familia creștină, școală a iubirii și a desăvârșirii. Iași: *Doxologia*.
- Twenge, J. M., Campbell, W. K., Foster, C. A. (2003). Parenthood and marital satisfaction: A
meta-analytic review. *Journal of Marriage and Family*, 574–583.
- Vasile, D. L. (2007). *Introducere în psihologia familiei și psihosexologie. România de Măine*.
- Voinea, M. (1993). *Sociologia familiei*. Editura Universității din București.